

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl. —
rândul cu litere garmond.

Criza și Moștenitorul de tron.

Sibiu, 7 Mai n.

În ziua în care ministrul-prezident ungar a prezentat Maiestății Sale dimisia guvernului maghiar, domnul *Wekerle* a fost primit în audiență lungă de două ore și din partea Moștenitorului nostru de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*. Dela Maiestatea Sa dl *Wekerle* s'a dus de drept la palatul fiitorului nostru Impărat și Rege, unde a avut fericirea de a fi primit pentru prima dată, căci până aci Moștenitorul nostru de tron a manifestat o atitudine foarte rezervată, aproape rece, față de ministrul-prezident ungar, și peste tot față de guvernul maghiar, dintre membrii căruia numai contele *Andrássy* s'a putut lăuda, că a vorbit odată oficios cu Moștenitorul de tron.

Se credea, că Moștenitorul de tron nu-și prea bate capul cu afacerile interne dela noi, și de aci reșervele ce și le impusese. Acum însă iase la iveală, că motivul reșervelor era altul: nemulțămirea Moștenitorului de tron cu mersul lucrurilor în Ungaria, și mai ales nemulțămirea cu politica de concesiuni față de Maghiari, care prinsese rădăcini atât de adânci la Viena. Cum însă prin rămânerea la o parte, numai ca privitor, această politică nu putea să fie delăturată, Moștenitorul de tron a eșit din reșerve și a intrat în acțiune.

Am cetit, cum totdeauna, când era să se prezente careva dintre ministrii ungari la Maiestatea Sa în vre-o afacere mai însemnată, se prezintă întâiu Moștenitorul de tron, pentru a-și spune el întâiu părerea în chestie. Și am văzut apoi, cum după prezentarea dimisiei guvernului unguresc dl *Wekerle*, la dorința expresă a Maiestății Sale, a trebuit să meargă și la Moștenitorul de tron,

pentruca să audă și părerea acestuia în chestia crizei maghiare.

Și Moștenitorul de tron a spus domnului *Wekerle* destule lucruri pentru a le comunica celor de acasă, lucruri din cari se vede, că Viena nu va mai avea în viitor față de Maghiari purtarea de până acum. A fost foarte energic și categoric Alteța Sa, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, — așa spun cei ce știu, — și a declarat primului ministru ungar, că *era concesiunilor a trecut*. Criza nu mai poate fi rezolvată cu concesiuni, fie militare, fie de altă natură, pentrucă concesiuni nu se mai fac. Să se caute deci altă cale pentru rezolvarea crizei, nu cea atât de mult exploatată în trecut din partea Maghiarilor: a concesiilor! Iar după ziarul bine informat „*Kölnische Zeitung*”, Moștenitorul de tron ar fi făcut grave imputări dlui *Wekerle* pentru politica sa cu care a ajutat, ca kossuthismul să se întărească în Ungaria și pretensiunile sale să iase la suprafață, — ceea ce ar însemna, că Moștenitorul de tron e contrar mare al kossuthismului și al aspirațiilor acestuia. Și probabil, că vederile Moștenitorului de tron corăspunde declarația categorică făcută de curând în ziarul „*Fremdenblatt*”, că posibilitatea formării unui guvern curat kossuthist e eschisă cu desăvârșire. Asupra acestui lucru nici nu se discută!

O altă foaie, iarăși bine informată, „*Frankfurter Zeitung*”, crede apoi, că cunoaște bine programul politic al Moștenitorului nostru de tron cu privire la Ungaria. Programul ar fi următorul: „Zdrobirea oligarhiei parlamentare maghiare. Zădărnicierea reformei electorale în forma cum a contemplat-o contele *Andrássy*, pentrucă pe calea aceasta se întărește oligarhia. Impedarea tuturor concesiunilor militare cerute de Maghiari. Întărirea rezistenței popoarelor nemaghiare din Un-

garia față de Maghiari”. Probabil apoi, că din acest program și-a scos un ziar maghiar combinația, ca Moștenitorul de tron stăruie, ca criza să fie de astădată rezolvată prin numirea unui guvern estraparlamentar, care cu ajutorul naționalităților și cu o lege electorală octroată se scoată din alegeri o majoritate dinastică parlamentară, iar kossuthiștii să fie reduși la o minoritate disparentă.

Firește, că pentru esactitatea tuturor acestor știri, informațiuni și combinațiuni nu poate nime garanta. Un lucru însă rezultă din ele: faptul, că Moștenitorul de tron ia parte activă la afacerile politice dela noi, cunoaște bine starea lucrurilor, știe, că statul ungar e format din mai multe popoare, unele până aci foarte nefavorisate de soarte și vrednice de un viitor mai bun de cum le-a fost trecutul, și atâta e destul, pentruca aceste popoare să prindă nădejde nouă și să privească cu încredere în viitorul ce le așteaptă.

Maiestatea Sa a sosit Marți sara la Budapesta. La gară nu i s'a făcut, conform dorinței, nici o primire. Pe stradele pe cari le-a parcurs pentru a ajunge la palatul regal din Buda l-au primit însă socialiștii, cu aclamări vii și cu „*trăiască votul universal*!”. Mercuri dimineața M. Sa a primit apoi în audiență pe prim-ministrul *Wekerle*, care i-a făcut propunere cu privire la persoanele cari vor avea să se prezinte în fața M. Sale. Pe eri, Joi, au fost invitați la palat domni *Justh* și contele *Dessewffy*, președinții corpurilor legiuitoare. Înaintea lor însă M. Sa a primit în lungă audiență pe contele *Andrássy*, care ar fi prezentat Maiestății Sale un plan amănunțit despre modul rezolvării crizei. Credința generală e, că contele *An-*

drássy e omul viitorului, după ce posedă desăvârșită încredere a Co-roanei.

O temă pentru conferențele preoțești.

Era masselor! Filosoful naturalist ni-o vestește, și zorile ei par'că le vedem și noi.

Un curent bazat pe ideea democratismului străbate întreagă Europa și are în sine între altele și fructul dulce și ademenitor al umanitarismului milostiv și îngăduitor. Va să zică, tocmăi aceea ce străbate, ce impresionează inima masselor, ce le cucerește fără împotrivire.

Când se vor arăta și la noi razele de soare ale acestei ere, ele vor străbate și la poporul nostru și-l vor cuceri, pentrucă cursul lumii nici indivizii, nici popoarele nu-l pot împedeca. Convingerile religioase însă nu i le vor putea nimici. Și nu le vor putea nimici în cazul, dacă va fi acest umanitarism idealizat în persoana păstorilor sufletești, pe cari îi are poporul nostru.

Poporul român — dupăcum știm din istorie, veacuri de rând a fost rob, și din norocire dimpreună cu preotul lui. Zic din norocire, pentrucă de ar fi fost altcum, azi am avea și noi calvini și luterani. Omenia, mila, icoana sufletului acestui popor nobil de suflet, dar rob a fost idealizată numai și numai în persoana preotului lui modest în pregătiri și în cultură.

Lumea se schimbă, ideile se modifică, se înlocuiesc cu altele nouă. Tipul preotului român din bătrâni încă trece prin schimbare. Numai de nu i s'ar schimba și caracterul specific românesc!

Să cercetăm cele ce se întâmplă, oile vedem înaintea ochilor. Autoritățile lumesti pretind dela subalternii lor o căciulire slugarnică. Pe popor apoi pentru toate nimicurile îl fac să simțască asprimea legii.

Dacă preotul, protopopul lui, se face însă un astfel de pedant pe terenul său de activitate, poate că nu greșește prin asta, dar nu mai e idealul poporului!

La porunca etică a sufletului cu câtă supunere aduce poporul prinoasele, darurile, la altarul Domnului! Și eu, preotul modern nu fac dar din dar. Prin aceasta nu greșesc în contra dreptății, dar nici model de urmat nu sunt!

Cu câtă gingășie și cu câtă blândeță vorbește țărânul român, ca tată cu fami-

FOIȘOARĂ.

Muzeul „Asociațiunii”.

De Oct. C. Tăslăuanu.

(Fine)

IV. Ocupațiunile țărânului: a) Agricultură. E îndeobște cunoscut, că poporul românesc în bună parte își agonisește existența de toate zilele prin agricultură. Partea care s'a așezat pe câmpii, se îndeletnicește din vremuri îndepărtate cu această ocupațiune care în timpul din urmă o întâlnim și în părțile muntoase, unde păstorul întâmpină tot mai grele condiții de trai. Agricultură poporului nostru însă e foarte primitivă. Din punct de vedere național-economic de sigur trebuie să ne pară rău de înapoierea noastră, nu însă și din punct de vedere etnografic, căci uneltele primitive făcute de țărânul român sunt prețioase pentru a-i cunoaște iscusința, puterea de invenție și gustul. Deși uneltele ce le întrebuițază se găsesc și la alte popoare întârziate, totuși ele au particularitățile lor caracteristice sufletului românesc. Adunarea lor trebuie făcută cât mai curând, căci și țărânul începe să le înlocuiască cu unelte moderne de fabrică. Această secție cuprinde cam următoarele obiecte: carul, căruța, sania, îngul, sancul, plingul, grapa, tăvălugul, marea, coasa, furca, lopata, hârtoțul, gre-

bla, îmblăcii, vânturătoarea, ciurul, ferdela, miera, copul (cupa de lemn), sapa, melița, felinare, coșarci și obiectele ce se întrebuițază la economia vitelor, uneltele de grădinarit, vierit și stupărit. În muzeul nostru se găsesc foarte puține obiecte din această secție.

b) Păstoritul și creșterea vitelor. În multe părți poporul nostru se ocupă atât cu agricultura, cât și cu păstoritul. Ocupația principală a satelor dela poalele Carpaților e însă păstoritul. Știm că „*Mărginenii*” se duc și astăzi cu oile până prin Rusia și Turcia. Mai de mult mulți fiind ieftini, păstoritul era în floare. Această ocupație a fost ocupația strămoșească a poporului nostru, care și-a adăpostit ființa națională pe plaiurile munților. De aceea cunoașterea vieții de păstor a Românului e cea mai importantă problemă a etnografiei românești. Uneltele întrebuițate de păstori sunt puține, mult mai puține ca ale agriculturului, dar sunt cu atât mai caracteristice pentru felul lui de a fi. Uneltele de păstori sunt uneori împodobite cu atâta artă, încât cuceresc admirația lumii. Amintim: copurile, bicele frumos împelitate cu coada înflorită și ciomegele oio-bănești.

Secția păstoritului cuprinde toate obiectele întrebuițate de păstori dela cele mai mari până la cele mai mărunte. Atragem atențiunea asupra celor lucrate în lemn, în cioplirea căruia noi Românii suntem mai meșteri: de pildă, copuri, găleți, putini, fedeleșe, păpușare de brânză, cio-

mege etc. Sunt a se aduna și amnarele, foarfecele, cuțitele, tărnițele, căpeștele, bicele, ploștile, cântarele, piedecile de cai, tulnicele, căldările și alte unelte întrebuițate la facerea brânzei. Fotografiile de stâni, de strungi etc. vor completa această secție.

c) Pescuitul și vânatul. Fiind îndeletniciri vechi ale poporului nostru sunt prețioase și obiectele privitoare la aceste ramuri de ocupație. Trebuie adunate: plase, saci, tăvăluți, undițe, luntre, furcuțe; apoi arme vechi, cornuri de praf de pușcă, traista de vânat, curse, lațuri etc.

d) Industria de casă. În primul rând trebuie să avem în vedere torsul și țesutul, căci în cele mai multe părți e ocupația principală a femeii. Se lucrează înul, cânepa și mai ales lâna, în care ca popor de păstori suntem bogați. Dintre uneltele industriei de casă pomenim: răboiul (stătivele), suveici, rășchiitoare, vârtelnițe, sucale, furci de tors, maini (de bătut rufe) etc.

Tot această secție cuprinde lucrurile de mână, cum sunt pânza, covoarele, velințele, traiste, dășagi, fețele de perină, fețele de masă, ștergarele etc.

În aceste produse ale industriei de casă poporul românesc e recunoscut chiar și de Unguri ca cel mai de gust și cel mai original dintre toate popoarele de sub sceptrul coroanei ungare.

Tot această secție cuprinde meșteșugurile: împletitul de funii, olăritul, tă-

băcăritul, cojocăritul și toate meșteșugurile de lemnărie. Trebuie adunate atât uneltele cu cari se lucrează la meșteșuguri, cât și produsele lor. Această parte a ocupației poporului nostru a fost cu desăvârșire neglijată. Adunarea uneltelor și a produselor vechi trebuie să se facă cât mai curând, fiindcă ele au început să dispară.

V. Porturi și tipuri țărănești. Portul e nota caracteristică a fiecărui popor, iar portul cel mai prețios din punct de vedere național și etnografic e acela, care e lucrat în întregime de țărani. Portul țărânului român, care a fost conservat în multe părți cu îndărătnicie, e o comoară cu care ne putem mândri și a aduna o colecțiune completă de porturi cu gândul de a alcătui pe baza ei, o monografie ilustrată în colorii, e una dintre dorințele cele mai apropiate ale instituțiunii noastre.

Această secție va cuprinde și po-doabele țărănești, cruci, inele, cercei etc. în cari de asemenea suntem bogați.

Se vor aduna din fiecare comună mai ales părțile de îmbrăcăminte vechi și toate vestimentele cu cari se îmbracă astăzi țărânul, arătându-se pe fiecare bucată originea și vechimea ei. Muzeul nostru posedă câteva păpuși în miniatură și câteva în mărime naturală, cari însă sunt prea puține pentru a ne putea face o idee despre portul românesc în întregimea lui. Completarea lor se impune.

la lui! Dar dacă eu preotul mă adresez rece către el, cu deosebire când greșește din pricina puținii lui culturi, din pricina patimilor lui, de cari poate că nu se poate desbăra așa ușor, cu deosebire dacă eu îl reglementez ca la casarmă, pot fi sigur, că în opinia publică a poporului nu voi fi considerat de părintele, ci de caporalul poporului!

Țăranului sărac dacă nu-i îndeplinesc slujirea care o solicită el în urma boldului sufletului său pe așteptare, năcazul îl împinge de merge la jidanul cămătar, care pentru procente mari îi creditează paralele trebuincioase spre a mi le plăti mie pentru slujire; dar eu atunci în inima lui nu mai sunt părintele care vede și crede, ci popă asemenea jidovului iubitor de arginți!

Multe ași mai avea de zis pe tema asta, dar mă mărginesc a înșira dintre alte multe proverbul, care ar trebui șters din gura poporului *prin fapte*, că: Popa n'are mână de dat, numai de luat, căci cea de dat i-a secăt!

Dar apoi inteligența noastră mireană?

Nu vreau să învinovățesc. Cetisem în anii trecuți, că un străin ne-a cercetat țara și s'a exprimat, că avem cărturari mulți, dar aceia exploatează poporul tot așa ca și străinii, și că au în vedere numai interesele lor egoiste.

Întâmplarea a adus cu sine, că tot oam pe acea vreme se asist la adunarea unui despărțământ al Asociațiunii, condus de un director de bancă, care înainte de câteva zile impropoșase cambiul unui Român întreprinzător de industrie nouă pe aici pe la noi și prin asta a șicanat pe Român, numai și numai din motivul, că interesele Românului au venit în conflict cu ale unui jidan, care însă era olințitul domnului director de bancă, director care e și avocat.

La adunare domnul director în calitate de prezident a ținut o vorbire clasică plină de povești înțelepte: cum am putea ajunge la bună stare pe toate terețele, dar când a ajuns la pasagiul unde a vorbit despre industria românească, cei ce cunoșteau oasul cu industriașul român au privit la el cu un zimbet...

Reasumând toate cele zise mi-ar putea obiecționa cineva, că pentru ce drept și legal, nu putem să osândim purtarea preotului, cu atât mai puțin a mireanului.

Așa ar fi să fie, dar poporul nostru ca toate popoarele cari au fost veacuri lungi aservite, în suferințele lui a cristalizat ideea dreptății și a omeniei într'un vestmânt mai milostiv, mai blând, decum e dreptatea codificată în legile țărilor.

Toamăi cu astfel de concepție despre dreptate cucereste socialismul democratic în ziua de azi inimile masselor.

Să fim deci *drepti* cu poporul, dacă vrem să rămânăm cu noi în era masselor!

Adeseori ne întrebăm că ce să fie cauza, că poporul nostru n'are prea mare încredere în cărturari, și se poartă cu neîncredere și față de cei ce îi dau cele mai bune povești? Și nu ne gândim la multele acte de nedreptate ce le săvârșim, poate că involuntar față de popor.

Despre multe conferențe preoțești am cetit că s'au accentuat în ele importanța uniformității în cele rituale și în îmbrăcăminte.

VI. Obiceiuri și instrumente muzicale. Pe lângă cele înșirate până acum trebuie să ne străduim a aduna și obiectele trebuincioate la sărbători, la cununii, de pildă: ouăle de paști, buzduganele junilor din Brașov, cununii de mireasă, țurca, steaue, sorocova, buhaiul etc. Și în sfârșit instrumentele muzicale, fluerul, cavaulul, cimpoiul etc.

Acestea sunt obiectele, pe cari trebuie să le adunăm și să le așezăm în „Muzeul Asociațiunii”, pentru ca acesta să poată fi numit muzeu. Numai când aceste obiecte vor fi adunate și aranjate, ne vom putea mândri că avem și noi muzeu. Până atunci nu.

Deși n'am înșirat decât secțiunile cele mai principale, pe cari trebuie să le aibă „Muzeul Asociațiunii”, se poate convinge oricine, că un singur om sau doi-trei oameni cu neputință să săvârșească această muncă uriașă. Pentru îndeplinirea acesteia se cere colaborarea tuturor oamenilor cu dragoste față de trecutul neamului nostru și față de arta țăranului nostru. Numai așa se va putea face un muzeu în palatul Asociațiunii ce s'a clădit din jertfa oamenilor de bine.

Ne rugăm deci încă odată călduros de toți cărturarii noștri să binevoiască a ne da mână de ajutor la înzestrarea „Muzeului Asociațiunii”.

Oare după deslegarea acelor chestii importante n'ar trebui să punem în discuție și această chestiune mai puțin importantă, dar totuși vrednică de atențiune, adică *conservarea masselor și atragerea lor spre noi, intelectualii lor?*

Carpatin.

Știri eronate.

Există în Budapesta un comitet de acțiune, instituit în scopul de a face propagandă pentru întemeierea bisericii *greco-ortodoxe maghiare*, pe seama credințioșilor de această lege, cari nu știu decât numai ungurește, după ce au fost maghiarizați în cursul vremii, și tot așa și pentru înființarea unei episcopii *greco-catolice maghiare*, pe seama celor ce nu știu, nici românește, nici rutenește, (îmbile liturgice ale acestei confesiuni la noi în Ungaria) ci știu iarăși numai ungurește.

Comitetul acesta de acțiune a ținut zilele trecute ședință în Budapesta și a hotărât următoarele: Să se adreseze rugare guvernului unguresc, ca să întrevină la patriarhul ecumenic din Constantinopol, să sistematizeze o *dieceză greco-ortodoxă maghiară în Ungaria*, cu limba maghiară ca limbă liturgică, și să sfințească un *episcop*, care se fie pus în fruntea acestei dieceze nouă, gr. ort. creată anume pentru Maghiarii de legea aceasta. Se întrevină apoi și la Papa dela Roma, ca și acesta să creze o *noastră dieceză gr. cat. maghiară*, cu limba maghiară ca limbă liturgică, și să numească apoi guvernul un episcop gr. cat. maghiar pe seama acestei dieceze noi, compusă din Maghiarii de legea gr. cat. astăzi aparținători la diecezele gr. cat. române.

Atăta a hotărât comitetul de acțiune din întrebare. Și acum eată cum a fost depeșată știrea aceasta la București, ori cum a preluorât-o unul care nu a înțeles lucrurile și a publicat-o în „*Minerva*”, ziar de altcum bine și cu îngrijire redactat, unde o găsim dată după cum urmează:

„Budapesta, 20 Aprilie. În contra naționalităților nemaghiare guvernul maghiar a întocmit un program de acțiune, ale cărui două puncte principale sunt următoarele: I. De oarece Românii greco-orientali sunt subordonați unei proprii autonomii bisericești române și nu posed o liturghie ungurească, să se facă o intervențiune pe lângă patriarhia din Constantinopol, ca să ia sub imediată sa *jurisdicțiune bisericească comunitățile bisericești greco-orientale*, cu condițiunea, ca să le sfințească un *episcop*, care să aibă apoi obligațiunea să introducă în noile comunități bisericești liturgia ungurească. II. De oarece până acum pentru comunitățile greco-catolice române și comunitățile greco-catolice rutenești se practicau două feluri de usuri, și de oarece de comunitatea aceasta din urmă aparține și un număr oare care de Unguri, să fie Papa solicitat, ca pe viitor să nu mai deosebească naționalitatea comunităților greco-catolice. Dacă Papa va admite aceasta, atunci i se va putea crea în Ungaria o *eparhie separată* de vr'o 250. 000 de credincioși”. O harababură întregă!

Ne supără această superficialitate, pe care o observă în chestiile privitoare la noi tocmai ziarul redactat de *camenii dela noi*, cari numai decât trebuiau să știe despre ce e vorba, și despre ce *poate* să fie vorba. Și tot așa s'a întâmplat și cu știrea dată despre înființarea primei comune bisericești gr. ort. maghiare din Szentes, care știre a fost dată astfel, că și cum noi am fi pierdut procesul purtat cu Sărbii pentru parohia aceasta. Pecând adevărul e, că proces n'a fost, ci parohia s'a decretat cu dela sine putere de parohie gr. ort. *maghiară*, cu limba liturgică *maghiară*, iar dieceza Aradului, la care aparține ea mai înainte, nu a voit să o recunoască de îndreptățită să existe ca parohia gr. ort. maghiară, ci numai ca parohie gr. ort. română. În consecvență și-a revocat pe preotul seu, și a întrerupt orice raporturi cu parohia aceasta maghiară, pe care apoi, la intervenția guvernului, a *luat-o patriarhul* *arhesc din Carlovei* sub a sa *ocrotire*, ca parohie gr. ort. *maghiară*, și a pus o sub îngrijirea episcopiei gr. ort. sârbești din Timișoara.

În numărul mai nou apoi „*Minerva*” publică cu litere grase următoarea informațiune primită dela Budapesta prin fir telegrafic: „O corespondență locală anunță, că *egitații românilor în favoarea școlilor confesionale a eșuat*. Această știre se bazează pe declarațiunile făcute de Metropolitan Meșianu în consistoriu, cum că 425 de școli confesionale au fost nevoite să recurgă la ajutorul statului, pecând cele 112 școli au trebuit să fie închise din cauza lipsei de mijloace. Număroase cereri de ajutoare nu s'au putut satisface din fondul disponibil de 48.000 de coroane. Colecta începută pentru strângerea unui fond în favorarea școlii n'a dat decât 4000 de coroane”.

Bine, nu cetesc domnii dela „*Minerva*” foile, cari le primesc în schimb? Ziarul nostru le merge regulat și din el (numerii 42 și 43) puteau să știe despre ce e vorba și cum stau lucrurile. Cu totul altcum, nu așa cum le spune „*corespondența locală*” din Budapesta!

Ar fi bine deci, dacă pe lângă graba cea mare cu care se aduc știrile cele mai proaspete pentru a fi prezentate publicului mare românesc din regatul român s'ar ținea în vedere totdeauna și *exactitatea* știrilor, ca publicul să nu fie dus în eroare cu știri eronate, ori tendențioase.

Cronică literară.

Onisifor Ghibu, „O călătorie prin Alsacia-Lorena.” Tara și școlile. C. Göbl. București, p. 59, preț 75 bani.

— Dare de seamă. —

(Fine).

Până la anul 1885 școlile lor au păstrat organizația veche franceză.

Dela acest an au început măsurile de germanizare, cari sunt fixate astăzi în legea școlară dela 1872. În temeiul acestei legi învățământul popular se împarte în trei categorii de școli, după procentul elevilor germani, astfel: 1. școli curat franceze cu sau peste 75% Francezi, 2. școli cu până la 75% Germani, și 3. școli cu peste 75% Germani. În școlile de clasa întâi, instrucția se începe franceză, iar limba germană se învață în anul I de școală numai după intuiție. Scris oțitul vine în anul II. Limbei germane însă i se dă treptat tot mai largă întințere, așa că în anii ultimi de școală numai religia se mai propune franceză, încolo toate studiile nemțește. Sub acest raport deci școlile lor sunt tot așa de chinuite, dacă nu mai rău, cu germana, ca ale noastre cu maghiara.

În școlile de categoria a doua, instrucția în scris-cetit începe în limba germană, ear în franceză în anul al doilea, ca să înceteze cu desăvârșire la sfârșitul anului IV. Școala aceasta, după bărbăstă competență se spune că e absurdă, neputând elevii învăța corect nici una din cele două limbi. În școlile de categoria a treia instrucția se face exclusiv nemțește.

Școlile sunt de stat, cu excepția cătorva private și confesionale. Comunele le susțin, iar statul dă numai cîmpevenaliile. Băieții merg 8 ani, iar fetele 7 ani la școală. Școala de repetiție nu există.

Învățământul primar e trifurcat în școli populare (Volksschule) cu un curs de 8 ani, școli medii (Mittelschule, care nu e liceu) cu un curs de 9 ani, și școli pregătitoare pentru gimnazii cu un curs de 3 ani, o anomalie combătută de toți oamni de școală. Școlile populare sunt pentru sărăcioase, iar școlile medii ale boierilor, în cari să și iau mai multe materii, numai în nemțește. În școlile pregătitoare se propune iarăși nemțește și numai atât cât e de lipsă ca să poată trece elevul în gimnaziu, care are 9 ani de studiu.

E interesant să se știe că școli mixte abia dacă întâlnești aici, ci tot separte. Așa că în sate cu abia 40 de copii există două școli, de băieți și de fete, propunând în cele din urmă exclusiv învățătoare.

Obligativitatea învățământului există. Anul școlar începe în săptămâna după Paști și se măntue în săptămâna patimilor, întrerupt bineînțeles de feriile regulamentare. Instrucția se bazează pe rutină și pe metoda vie și intuitivă și chiar după natură. Nu se traduce absolut nimic, ci se caută conversația nemțească, chiar când elevii nu înțeleg. O greutate enormă au învățătorii cu învățarea celor două alfabetice, foarte deosebite, și de fapt copiii comit greșeli cu diuimul în scris și în pronunție. Germanizarea cu toată energia care se cheltuiește înaintează înocet de tot, și sunt caracteristice cuvintele unui învățător german, privitoare la aceste eforturi ale statului, și care zicea: „Wir arbeiten für den Wind und für die Ehre des Reiches”, cuvinte cari se potrivesc de minune și aici la noi.

Planul de învățământ e potrivit împrejurărilor în cari trăiesc locuitorii țării. Religia se propune în școlile de cl. I. și II. Francezilor în limba maternă. Însă dacă tata sau mama e german, s'au chiar dacă unul dintre ei numai vorbește nemțește, religia se propune nemțește chiar dacă nu e nici un elev german. O dispoziție foarte neomenoasă. Din gramatică ambelor limbi se ia numai ce e de neapărată nevoie. Aritmetica merge dela început numai nemțește. Geometria se ia numai în legătură cu aritmetica. Geografia i se dă o mare atenție, pentru că are menirea, de a da elevilor o creștere patriotică. De aceea și au manuale foarte

bune, nu însă și pentru istorie, istoria naturală, fizică și economie, cari sunt cuprinse toate în cartea de ceterie. Cântare se face multă și exclusiv nemțește, deci mai rău ca la noi, iar gimnastica e neglijată. Lucrul de mână se ia în școlile de fete. Rechizitele de scris și desenn, precum și cărțile le primesc copiii gratuit dela comună, care plătește și taxele școlare, iar cei nescuțiți dau 5 cor. anual.

Școlile sunt într-o stare foarte bună, adevărate palate.

Aceasta e școala populară, care corespunde pe de o parte scopului ce urmărește, prin aceea că împărtășește poporului cunoștințe pentru viață și puțință algerii mai multor feluri de cariere, pe de altă parte însă ea închide țăranului drumul spre culmile mai superioare ale culturii. Neputându-se intra din școala populară *de-a dreptul* în licee, acestea rămân aproape cu totul închise pentru țăranime. Astfel nici în licee și nici pe la școlile superioare nu se întâlnesc fii de țăran, decât în cazuri rare.

Învățătorii cari propun în aceste școli, fac studii foarte temeinice de 5 ani, în cele 5 seminarii și 4 preparandii, ear învățătoarele în 2 seminarii și o preparandie. Spiritul acestor institute e cu desăvârșire german, și deci învățătorii francezi ies, — în cea mai mare parte, dacă nu toți, germani veritabili.

În școală sunt foarte conștiențioși. Activitate extrașcolară, e o noțiune pe care n'o prea cunoșc; uneori ocupă loc de scriitori comunali, fiind școala cu primăria sub un acoperiș, apoi sunt organizați la biserică și în unele locuri conducători ai băncilor populare Raiffeisen. Numai după 3 ani de preșă, urmați de un examen de capacitate, sunt instituți definitiv, cu o plată la început de 1100 mărci, cu o creștere de 100 mărci tot la trei ani. Ear ca scriitorii comunali primesc 300—1000 mărci, ca organizați la biserică 120—150 m. și 200—500 ca conducători ai băncilor. Au drept de voluntariat și nu se pot căsători decât cu aprobarea forurilor școlare superioare. Ca mijloace de cultivare au diferite reuniuni, foarte multe chiar, organizate minunat, unele cu ședințe bisăptămânale, cari le dau cunoștințe variate și alese încolo cîtesc foarte puțin, literatură pedagogică aproape de loc, trăind din zestrea adusă din seminar.

Preotul de acolo are mai puțină legătură cu școala, ca al nostru. Are drept să controleze pe învățător cum propune religia, și de a propune și el câtă religie eșă de bine. Între ei nu prea există bună înțelegere din pricina sentimentelor deosebite. Preotul e cu sentimente franceze, și în foarte multe cazuri abia știe ceva nemțește, iar învățătorul trebuie să fie cu sentimente germane.

Inspectorii școlari nu s'nici jandarmi, nici poliști, nici spioni, ci s'învățători și părinți cari privesc cu toată dragostea pe învățători, ajutându-i și luminându-i. Școala froebeliană, care există și acolo, servește exclusiv germanizarea, cum se încearcă și la noi prin ele maghiarizarea.

Despre seminariile din Alsacia Lorena autorul vorbește în termeni nu se poate mai călduroși, prezentându-le drept niște modele de institute, menite a da elevilor o educație și cultură temeinică, serioasă și omnilaterală, cum nu se întâmplă la noi.

Și iată, aceasta e cuprinsul broșurii, pe care am cetit-o cu mult interes. Mai ales că domnul Ghibu povestește frumos, într'un stil foarte curgător, și știe potrivi fraza, ceea ce dovedește că e stăpân pe limbă și pe ceea ce spune.

Dar valoarea broșurii stă tocmai în priceperea cu care a aranjat experiențele călătoriei sa'e și forma serioasă și judicioasă, în care apreciază tot ce l-a putut interesa în țara prin care a umblat. Special partea privitoare la școlile normale e foarte bine scrisă și cât se poate de complet.

E vrednică de atenția forurilor noastre școlare, cărora dl Ghibu li-ar putea da, cred, informații amănunțite despre cum ar trebui să se organizeze un seminar. Broșura e vrednică să fie cetită în urma caracterului ei edificativ pentru noi Românii din Ungaria, cărora li se dă o clasică pildă, despre ceea ce se chiamă a fi un popor pierdut, în lipsa unei conștiințe naționale puternice. Iar pentru învățătorii noștri ea este deosebit de instructivă, prin împrejurarea că se descriu școlile și învățătorii cu toate calitățile și scăderile lor, din cari pot culege învățători nu se poate mai folositoare.

Dl Ghibu, prin broșură sa ne mai dă ceva. Arată că dă înțelegere să întrebăm: anii de studii și bursa altcum, decât unii tineri, cari și-au milogit burse, pentru ca ajunși în capitala să și piardă conștiința datoriei.

Ioan Crainic.

NOUTĂȚI.

Dl. A. Mocsonyi în București. Dl. *Antoniu Mocsonyi de Foen* a fost zilele trecute la București, spre a mulțumi în persoană Maiestății Sale Regelui Carol, pentru telegrama de condolență trimisă la moartea regretatului *Ales. Mocsonyi*. Ziarele din capitala română scriu, că dl. *A. Mocsonyi* a fost în audiență numai la Maiestatea Sa, Regina Elisaveta, — Regele fiind cam suferind, — și Regina l-a primit cu multă bunăvoință. Dl. *Mocsonyi* a mai făcut vizite la mai mulți bărbați marcați în viața politică și științifică a României. Vorbind o limbă frumoasă românească, a făcut excelentă impresie în cercurile înalte bucureștene și a fost întâmpinat cu o deosebită simpatie. I. P. S. Sa Metropolitul Primat al României a dat o masă la palatul metropolitan în onoarea dlui *A. Mocsonyi*, care era însoțit de dl. avocat Dr. *G. Dobrin* din Lugoj.

Predică în catedrală. Duminică la sfânta liturgie va predica în catedrala din Sibiu domnul Dr. *A. Crăciunescu*, profesor seminarial.

Sf. Sinod al bisericii autocefale ortodoxe române din România a fost convocat prin decret regal pe ziua de 1 Maiu v. în sesiunea de primăvară.

La „Albina” (centrala) orele de birou se țin cu începere de *Luni*, 10 Maiu a. c. dela orele 7—1 p. m. Oarele de casă dela 7—12^{1/2} la ameazi.

Surprindere cu totul neașteptată și cu totul neplăcută ni-a făcut *ninsoarea* de astăzi, Vineri în 7 Mai v., anul Domnului 1909. A început să ningă ezi noapte, și ninsoarea mereu urmează ș-acum dimineața. Zăpada pe străde se topește, dar coșurile caselor, arborii înfloriți și împrejurimile Sibiului sunt albe. Temperatură a scăzut la 4 grade.

Studentii în teologie dela universitatea din București au ținut Duminică trecută o întrunire în una din salele universității, unde studentul *V. Niculescu* a vorbit despre activitatea lui *Andrei Șaguna*.

Avansare. Pe ziua de întâi Maiu a fost înaintat la rangul de *major* căpitanul de artilerie în Lugoj, dl. *Iosif Ștepanescu*.

Tren nou între Sibiu și Mercurea. Suntem informați, că ministrul de comunicații a conces, ca din Maiu până în Septembrie să circuleze un tren nou între Sibiu și Mercurea (băile de sare), care pleacă din Sibiu în zilele de țarg de săptămână (Marți și Vineri), apoi Duminică și în sărbători la ora 1 d. a. și sosește dela Mercurea la orele 9 seara. Dacă trenul se va dovedi de necesar, rămâne în circulație și peste iarnă, în caz contrar va fi sistat.

Înaintare. Domnul Dr. *Eugen Curta*, medic superior în armată, a fost înaintat cu 1 Mai medic de regiment (rang de căpitan) și numit comandant al spitalului de trupe din Mediaș.

Societatea „Petru Maior” aduce la cunoștință tuturor benefactorilor și prietenilor săi, că și-a schimbat locuința de până acum și de prezent locuiește în VIII. Măria utoza 29 part. 5.

În loc de anunțuri de fidanțare. Dl. Octavian Petra, ales paroh în Ibănești, logodindu-se cu dsoara Mărioara Nicolescu, fida parohului din Meșterhaza, dăruiește în loc de anunțurile de logodnă, fondului „Victor și Eugenia Tordășian pentru înregistrarea fetelor sârsoce”, suma de 10 cor.

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiu și subcomisiunile ei vor ține ședință lunară în 8 Maiu n. c. la orele 3 d. a. în sala mică de ședințe a casei comitatense.

Atacat de țigani. Notarul comunal *Al. Ardlean* din părțile Aradului mergând călare către casă, a fost atacat într-una din nopțile trecute de către o caravană de țigani cortorari pe drumul dela Șiria. Un faros bine încheiat era aproape să-l dea jos de pe cal, dacă notarul n'ar fi izbit în peptul țiganului și dacă n'ar fi dat pînă la urmă, care l-a scăpat. Țigănia l-a urmărit până aproape de sat. Notarul acum zace bolnav.

Curiosități. La Ateneul din București s'a ținut în săptămâna aceasta o conferință literară despre „Poezia de ieri și poezia de mâine”. Poezia de ieri, a zis conferențiarul, a început poeziei noastre; iar poezia de mâine, va fi idealul și tendința ultimelor producțiuni poetice! Premerătorul acestei poezii ideale de mâine, sfârșite conferențiarul, nu este altul, decât dl. — *Al. Macedonski*. Așa ni se spune într'un mare ziar din capitală!

„Mâna neagră” din New York a pretins dela proprietarul unei mari case, în care locuiau mai ales italieni, suma de 1000 dolari. Cererea fiind refuzată, membri ai acestei societăți secrete au turnat petrol pe treptele zidirii, și i-au dat foc într-una din nopțile trecute. Din 150 de bărbați, femei, copii, cari dormeau în casa aceasta, 8 au căzut pradă flăcărilor, 25 s'au ales cu rane grave; celelalte persoane ajutate de pompieri, și de polițiști, au scăpat cu viața din ruinele clădirii. Poliția a deținut mai mulți italieni bănuți.

Reforme în Turcia. Se vestește din Constantinople, că în curând se vor realiza mari reforme în Turcia. Și adică: Se va schimba ordinea de succesiune la tron, și în loc ca cel mai în vârstă dintre toți membrii familiei domnitoare să urmeze în domnie, se va introduce felul de succesiune din alte state ale Europei, unde tronul se cuvine mai întâi fiului celui mai mare al domnitorului. Astfel, succesor al tronului otoman va fi proclamat *Zia Ed-din*, cel mai mare dintre fiii actualului sultan Mahomed V. Se vor bate monede de aur și argint cu efigia sultanului, lucru nou în Turcia. Serviciul militar în armata otomană se va introduce ca obligator și pentru nemusulmani. Gospodăria eunuilor, care a consumat averi enorme, va fi cu totul desființată.

Instalare de preot. Din comuna *Verd* ni se scrie, că în 12 Aprilie v. c. s'a făcut acolo instalarea noului paroh *Eugeniu Muntanu*, cu mare solemnitate și în mijlocul generalei bucurii a credincioșilor, cari leagă mari nădejdi de noul lor păstor sufletesc. Noul paroh a fost adus din Agnita, casa părintească, în trăsura trasă de patru cai, împodobită frumos cu flori și verdeață. A fost însoțit de un grup de călăreți. La marginea satului era o poartă triumfală, lângă care aștepta tinerimea școlară pe noul preot, reprezentanța comunală și comitetul bisericii evanghelice luterane. Noul paroh al comunei *Verd* era însoțit de mai mulți fruntași din Agnita. La poarta triumfală l-a binevenat preotul evanghelic luteran și primarul comunei, iar la casele parohiale, unde era ridicată a doua poartă triumfală, administratorul de până aci, dl. *Ioachim Păruș*, și învățătorul *Nastea*. Sfânta liturgie a oficiat-o apoi preotul *Nicolae Gavrea*, comisarul protopresbiter, cu *Ioachim Păruș* și noul paroh *Eugeniu Munteanu*. După vorbirea de instalare a dlui *Gavrea* a rostit noul paroh o frumoasă cuvântare. A urmat apoi masă, cu toate frumoase. Primul a fost ridicat din partea dlui protopresbiter *Ioachim Munteanu* întru sănătatea I. P. S. Sale, Domnului Arhiep. și Metropolit *Ioan Meșianu*.

Independența Bulgariei este recunoscută de toate puterile. Maiestatea Sa monahală nostru *Francisc Iosif* a adresat o telegramă regelui *Ferdinand* al Bulgariei, exprimându-i călduroase felicitări pentru evenimentul, în urma căruia noua situație politică a Bulgariei a fost recunoscută și din partea imperiului otoman.

Reuniunea română de muzică din Sibiu va da Duminică, 9 Maiu n. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii” un concert cu următorul program: 1. A. Bena: „Sfânt”, cor mixt. 2. G. Dima: „Trei cântece slovaccești” pentru cor mixt: a) Nu m'ar arde dorul, b) Anișka dela moară, c) Cărașul. 3. F. Mendelssohn: „Trei cântece” pentru cor mixt: a) Cu mine fugi, b) O brum' a dat, c) Pe-al lor mormânt. 4. a) A. Bena: „Două cântece populare” pentru cor mixt: 1. Foșie verde tămăiță. 2. Pentru mândra. b) G. Dima: „Măndru-lă de demult” cor mixt. 5. Meyerbeer: „Africa” din actul III cu acompaniari de pian (Dna M. Brote). a) Corul femeilor, b) Don Pedro, solo de bariton (Dl. O. Mărășan), c) Corul marinariilor, d) Rugăciune. Bilete se pot cumpăra dintr-o casă dela 11—12 ore la casina română și seara la casă. Începutul la 8 ore seara.

Locomotive alergând fără stăpân. La o stațiune a căilor ferate rusești s'a petrecut de curând un lucru îngrozitor și rar în felul lui. Niște băieți, nu se știe cum, s'au furișat în hala, unde stau de obicei adăpostite locomotivele. Cinci locomotive erau încălzite și gate de plecare. Băieții au deschis regulatorul, — imediat cinci locomotive, una după alta, s'au pus în mișcare. Trei mașini au apucat pe rând cu o repeziune tot mai mare, către Odesa; iar două pe o altă linie nordică. Ciocnirea celor trei locomotive cu un tren, care venea în față, a fost groznică: în câteva clipe mașinile toate trei s'au zdrobit în fărâme, împreună cu primele vagoane, de cari s'au lovit, și în care din norocoie cu erau călători. Au fost răniți greu, cu toate acestea, 130 de călători din alte vagoane, 70 de persoane au fost ușor rănite, altele au nebulit de groază. Trenul de altele era de măruri, și locomotiva proprie nu trăgea trenul, ci îl împingea. Celelalte două mașini au făcut pagube mai puțin.

Preot harnic. Dintr'o corespondență primită (din Sâmbăta sup. răsăriteană (comit. Făgărașului), reținem următoarele: Zelosul paroh *Vincențiu Pop* e vrednic de toată lauda. De când Dzeu ni l-a dat în fruntea noastră, binecuvântare se răvarsă asupra comunei noastre. Sfinția sa, pe lângă că a înființat o frumoasă bibliotecă parohială, cetății cu multă sete de științelor de carte, a pus temeiul unui fond de zidire, în iarna trecută a compus un cor bunișor cu elevii din școala de repetiție etc. Dar merite neferitoare și-a câștigat părintele nostru prin cea mai nouă instituție, creată în săptămânile trecute, prin înființarea însoțirii de credit satești sistem „Raiffeisen”, la sfatul și concursul binevoitor al dlui *V. Tordășianu* din Sibiu. Însoțirea s'a înființat cu 41 frunți și mari nădejdi avem, ca în scurtă vreme ea să numere între membrii săi pe toți capii de familie din comună. Însoțirea își începe în zilele acestea activitatea binefăcătoare. Fie ea exemplul parohului *V. Pop* să aștepte cât mai mulți imitatori.

O'teanu.

La fondul episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăcelor meseriași, au mai dăruit următorii învățăceli meseriași și anume: *Putru Suciu* (orig. din Ilia), *Ioan Dura* (orig. din Deal), *Sebastian Negru* (orig. din Câmpuri-Surdue), *Iacătăși*, *Teodor Radu*, măsur (Cisnădia), *Nicolae Florea* (orig. din Alămor), faur, câte 1 cor.; *Gavril Sbera* (orig. din Tălmăcel), faur 2 cor.

E interesant anunțul de noroc al lui *S. Heckcher* senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, înca pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Mulțămită.

Din prilejul trecerii la cele veșnice a prea scumpei mele preotese *Paraschiva Dragomir* născ. Căpățână din Arpașul inferior, număroși prietini și cunoscuți din apropiere și depărtări m'au consolat, parte în scris, parte verbal, parte participând la înmormântarea neuitatei mele defuncte. Tăturor acestor inimi nobile le aduc simțita mea mulțămită și pe aceasta cale.

Arpașul-inferior, în 3 Maiu 1909 st. n.

Trandafir Dragomir
preot ort. român.

Cărți și reviste.

Pescăritul în ape dulci și economia pescăritului (în limba maghiară) din încredințarea ministrului de agricultură *Daranyi*, scrisă de *Répassy Miklós*, consilier de secție, cu ilustrațiuni, Budapesta, tip. Pallas 1909, 1 vol. de 502 pp. Preț 1 cor. Cartea aceasta se ocupă cu o importantă chestiune economică și cuprinde pe lângă părțile de teorie și număroase îndrumări practice. Se împarte în cinci părți principale: în partea întâi se arată cunoștințele generale despre pești, în a doua se vorbește despre pescăritul măștruit, în a treia despre cel natural, în a patra despre pescărit în patria noastră, iar în a cincia despre pescărit în străinătate. Volumul foarte instructiv costă 1 cor, iar preoții, învățătorii și notarii comunali îl primesc gratuit, dacă îl cer prin o scrisoare simplă (carte postală) dela bibliotecă ministerului de agricultură (a. m. kir. földmívelésügyi ministerium könyvtára Budapest).

Apucă-te de spălat
Ca copilul de jucat
Vei spăla cu ușurie
Rufe de murdărie
Săpun „Schicht” de vei întrebuința
Mult năcz îți vei cruța!



Puterea minunată și intensivă de curățat a
Săpunului Hirsch a lui Schicht

provine din felul unic de construire și din alegerea precaută a materialului!

Săpunul Hirsch a lui Schicht

cruță mâinile, rufe! Te cruță de osteneală și năcz, cruță și sănătatea! Cruță bani, timp și lucru. 30,000 cor. garanție de curățenie.

[143] 1—8

Un maghiar să bea numai apă minerală ungară.

Societatea pe acții pentru
exploatarea și exportul de

ape minerale ungare

Budapest, V.,
Báthory-utoza 5,

aduce în circulație numai apă minerală, naturală ungară.

Prețul unei litre cu schimbul sticlei:

Boldizsár de Borsec, contra suferințelor cronice de stomah
Borsec, fântâna principală, regele apelor minerale . . . 30 fl.
Kossuth de Borsec, contra anemiei
Matild de Bodok, apă acra alcalică 28 fl.
Baross, contra suferinței de rărunchi 24 fl.

Borhegyi, pentru întărirea urinei
Boholt, apă răcoritoare 28 fl.
Eliopatak, contra gâlbănărei
Maria de Rakosul de sus, contra catarului de gât
Hargitaliget, beutură răcoritoare

Horgász, producător de apetit
Káson-Salutaris 28 fl.
Repáti, apă acra
Selters săcuien, contra suferinței cronice de stomah
Stoika, contra boalei de rinichi

Intrebați medicul D-Voastră și veți auzi, că rezultatul vindecător

al apei naturale minerale

și plăcutul ei gust nu e de comparat cu alte ape gazoase artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare se pot înlocui toate apele vindecătoare din străinătate.

(60) 16—31

Depozite la: I. B. Misselbacher și L. Fuchs în Sibiu.

Nr. 382/1909

[141] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din comuna Bucium-sat, protopresbiteratul Abrudului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: Salar fundamental 600 cor. din repartitie dela popor, iar restul până 1000 cor. și cuincuenaliile, se va cere ca ajutor dela stat cvartir grădini și lemne de foc în natură.

Învățătorul va fi obligat a instrui nu numai pe elevi din școală, de toate zilele ci, și pe cei din școala de repetiție și pe adulții apoi să fie musical ca să poată înființa cor și să aibă cunoștințe din economie și pomologie.

Doritori de a ocupa acest post își vor trimite petițiile instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis, subsemnatului oficiu, și să vor prezenta în vre o Duminecă sau sârbătoare înainte de algerie în comună pentru a face cunoștință cu poporul și ași arăta dexteritatea în cântările bisericesti.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Abrud, 14 Aprilie 1909.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Minunat!

7000 părechi ghetete

4 părechi ghetete numai cor. 7.

Din cauza stagnării de plată a unei multor fabrici am fost însărcinat a vinde o cantitate mare de ghetete, cu prețul tare redus sub costul de fabricare. — Vând deci oricui 2 părechi ghetete pentru domni și 2 pentru dame, mărimea după Număr. Trimiterea prin ramburs.

L. Ausübel,
Krakau Nr. 72.

Schimbul e permis și returnarea banilor pentru evitarea oricărui risic.
[136] 1—1

Căștigul cel
mai mare ev.
600,000 M.

**Anunț
de noroc!**

Căștigurile
le garan-
tează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Căștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:

Mărci	560,000	Cășt. principale	Mărci	300,000
"	550,000	"	200,000	
"	540,000	"	100,000	
"	530,000	"	60,000	
"	520,000	"	50,000	
"	515,000	"	45,000	
"	510,000	"	40,000	
"	305,000	"	30,000	
"	303,000	"	20,000	
"	302,000	"	15,000	
"		"	10,000	

ș. a. m. d.

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Căștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intră g.	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 1 50 (K 1 75)

Planul oficios de tragere provăzută cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficioasă de tragere.

Căștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comanda cel mult până în

21 Mai.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg a M. 6 — (K 7-—)
 { „ „ de jum. a M. 3 — (K 3-50)
 { un sfert de los a M. 1 50 (K 1 75)

Adresa:

Suma o primiți alăturat { Ce nu corespunde a
Prin mandat postal { se șterge.
Ridicați-o prin ramburs {

(113) 8—16

Răniri

de tot felul trebuie cu îngrijire păzite
contra necurdănelor

căci prin aceasta și cea mai mică rană se poate preface în rană rea și greu vindecabilă. De 40 ani numita alifie muetoare: alifie de casă de Praga, e un mijloc de legat demn de încredere. Aceași apără rănile, alina aprinderea și durerile, are efect bun și grăbește vindecarea.

Zilnic expediții postale.

1 Dosă 70 bani. Se expediază franco în toate părțile monarhiei Austro-Ungare contra trimiterii prin mandat postal a Cor. 3-16
4 Dose, a Cor. 7— 10 Dose.

Toate părțile embalagei poartă marca legală
(343) 10—20 de apărare.

Depot general:

B. FRAGNER, furnisor c. și r.
Farmacia „LA VULTURUL NEGRU”,
Praga, Kleinsite 203, Colțul str. Neruda.
Depozite în farmaciile Austro-Ungariei și la
I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farma-
ciști în Budapesta.

Muschong, Baia Buziaș.

Apă minerală Phönix de Buziaș

vindecă și improspătează. Recomandată de medici. Deposit general în Sibiu la firma Carol Albrecht.
(117) 3—12

Copiilor și oamenilor cari

TUȘESC

prescriu medicii cu rezultat sigur

THYMOMEL SCILLAE

un mijloc ce delătură flegma, alină și liniștește tusa convulsivă, ușurează răsuflarea. Sute de medici și au dat deja bune păreri despre surprinzătorul efect al Thymomel Scillae-i la tusa măgărească și a altor specii de tusa convulsivă.

Rog întrebați medicul Dtră.

1 Sticlă Cor. 2-20, franco contra trimiterii prin mandat postal a Cor. 2-90. 3 Sticle a Cor. 7—, 10 Sticle a Cor. 20—.

Fabricare și depot general:

FARMACIA LUI B. FRAGNER
furnisor c. și r.

Praga III. Nr. 203 și la I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști în Budapesta.

Atenție la numele Preparatorului, fabricantului și a Marcei de apărare.
(345) 17—20

Funcționar,

care posedă perfect limba română și germană, găsește angajament, pe lângă salariu fix și proviziune mare, la o însemnată societate de asigurare contra focului și a gheții, care voiește să-și introducă întreprinderea în comitatul Sibiu și Făgăraș.

Oferte și testimonii despre activitatea de până acum sunt a-se trimite la administrația acestei foi sub „Funcționar”.

[144] 1—3

Publicațiune.

Comuna bisericească Omp. Preszáka dă în întreprindere pe calea licitațiunei minuenue edificarea școalei care se va ținea în 23 Aprilie st. v. a. c. la oarele 10 a. m. în cancelaria oficiului parohial, unde se pot vedea și condițiunile spețiale cu planul aprobat de Ven. Cons.

Omp. Preszáka, 10 April 1909.

Pentru comitetul parohial:

Stefan Nicola
paroh.

(187) 3—3

Cumpărați losuri de clasă numai dela colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIU

Strada Cisnădiei 1.

BRAȘOV

Strada Mănăstirii 36.

care în timpul scurt al existenței sale a solvit deja la mușterii de-ai săi **numeroase câștiguri mari**, între cari și **cor. 20,000** la Nrul 35569.

In curând se începe clasa primă a loteriei
XXIV în care în curs de 6 luni, enorma sumă

Patrusprezece Milioane 459,000 coroane

se sortează la câștiguri.

Câștigul principal e în cazul cel mai norocos

UN MILION COROANE

special 1 premiu de 600,000 cor., precum și câștigurile: 400,000, 200,000, 2 a 100,000, 90,000, 2 a 80,000, 70,000, 2 a 60,000 etc. etc.

110,000 losuri

55,000 câștiguri

așa că tot al doilea los trebuie să câștige.

Prețurile pentru clasa primă sunt:

pentru $\frac{1}{8}$ los $\frac{1}{4}$ los $\frac{1}{2}$ los $\frac{1}{1}$ los
cor. 1-50 3- 6- 12-

Noi trimitem neprovocați, imediat după apariție la toți mușterii noștri listele de tragere oficioase și plătim momentan câștigurile în orice mărime. Planuri oficioase de joc precum și checuri postale pentru solvire liberă de cheltueli, se trimit la dorință gratuit și franco.

[120] 1—4

La dorință trimitem prin poștă losurile și la mușterii noștri din localitate.

Calendar de noroc pe 1909.

Numeri pentru acest calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. **Campăra imediat numărul însemnat lângă ziua nașterii sau a numelui Dtale, căci favorul unui moment a adus multora deja bogăție și bunăstare.**

Ianuarie	Februarie	Marți	Aprilie	Maiu	Iuni	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noembrie	Decembrie
1 2196	1 91604	1 66613	1 90497	1 35829	1 2111	1 16039	1 64752	1 55568	1 2163	1 90947	1 39147
2 19490	2 66706	2 9993	2 65946	2 78972	2 38744	2 38696	2 69046	2 11168	2 17356	2 66758	2 78854
3 23923	3 41500	3 23385	3 11188	3 90617	3 65941	3 55243	3 2164	3 17353	3 16001	3 39104	3 2148
4 74912	4 62923	4 38678	4 24691	4 53826	4 53849	4 79365	4 17363	4 2151	4 38619	4 9401	4 33116
5 79371	5 2211	5 78977	5 13990	5 66612	5 90615	5 39191	5 19586	5 33400	5 63238	5 4399	5 33309
6 90908	6 19489	6 90491	6 19491	6 90937	6 108703	6 22700	6 3109	6 11143	6 78957	6 19537	6 18311
7 23379	7 23947	7 66736	7 78386	7 9432	7 39108	7 16009	7 33302	7 19516	7 39145	7 3539	7 78964
8 55235	8 52405	8 52264	8 22670	8 19446	8 92375	8 19594	8 74919	8 23416	8 90638	8 66638	8 58332
9 95859	9 66694	9 65925	9 75824	9 33376	9 66730	9 90611	9 52442	9 33106	9 66705	9 55548	9 90940
10 16040	10 52250	10 39167	10 52265	10 3522	10 39197	10 2138	10 55396	10 37239	10 18332	10 39122	10 55229
11 6777	11 2144	11 74992	11 22452	11 1364	11 65923	11 18333	11 75823	11 11156	11 38627	11 66603	11 6785
12 38655	12 18388	12 18338	12 6789	12 95874	12 18356	12 23390	12 66726	12 9406	12 9914	12 78975	12 90950
13 64705	13 37232	13 9973	13 11172	13 4393	13 6800	13 55598	13 52224	13 39160	13 23381	13 16031	13 3534
14 41478	14 9499	14 23456	14 33610	14 78997	14 24684	14 53335	14 38707	14 91615	14 18316	14 38624	14 19435
15 55226	15 90160	15 74981	15 8505	15 64838	15 4360	15 79368	15 33120	15 63915	15 2100	15 2101	15 74903
16 90901	16 19564	16 38741	16 16032	16 39189	16 33396	16 64758	16 9968	16 55541	16 33343	16 23497	16 55362
17 2216	17 22654	17 55556	17 78884	17 74987	17 78881	17 2188	17 19442	17 79352	17 19544	17 18305	17 66763
18 33438	18 19566	18 74986	18 52238	18 64832	18 55354	18 18379	18 23946	18 66618	18 2124	18 52274	18 63742
19 75802	19 38725	19 2169	19 91623	19 90931	19 39184	19 33393	19 3540	19 55353	19 9457	19 66650	19 75821
20 108702	20 99649	20 18345	20 55245	20 23948	20 16019	20 55580	20 17355	20 90907	20 33104	20 55552	20 78956
21 39190	21 58844	21 92893	21 17360	21 9458	21 33426	21 78887	21 90948	21 2449	21 78989	21 69020	21 90902
22 52236	22 23451	22 11189	22 39139	22 18387	22 19557	22 95869	22 9956	22 11171	22 55363	22 4389	22 52142
23 66710	23 63912	23 78990	23 24689	23 19560	23 33160	23 65939	23 55526	23 37245	23 52218	23 22612	23 66654
24 74952	24 41495	24 90632	24 66656	24 35819	24 13994	24 90933	24 16029	24 16008	24 13981	24 63904	24 52148
25 90945	25 39113	25 41490	25 39142	25 2101	25 63248	25 24659	25 24682	25 19510	25 23939	25 18724	25 2179
26 22689	26 66768	26 66745	26 63233	26 55571	26 78883	26 18363	26 69040	26 92886	26 92895	26 9901	26 33354
27 78861	27 39165	27 52426	27 22494	27 74902	27 41437	27 4396	27 39107	27 52201	27 2181	27 22610	27 22681
28 55597	28 23395	28 33121	28 2201	28 90646	28 66759	28 17361	28 66740	28 66738	28 24681	28 23386	28 16004
29 59366		29 66683	29 4597	29 55388	29 18364	29 38683	29 52220	29 75800	29 74913	29 16037	29 91612
30 63728		30 9994	30 23469	30 75412	30 23493	30 90637	30 90603	30 55504	30 55586	30 33123	30 92878
31 9917		31 22693		31 66765		31 74929	31 74916		31 74969		31 39138

Tragerea clasei prime a loteriei de clasă ung. r. priv. a XXIV-a va avea loc în 19 și 21 Mai 1909.

Prețul losurilor
clasei prime:

Intreg

C. 12—

Jumătate

C. 6—

Sfert

C. 3—

Optime

C. 1-50

Trimiterea losurilor originale se execută după anticiparea banilor sau și prin ramburs.

Mai ușor se comandă prin mandat postal. Checuri postale pentru plătim liberă de porto stau gratuit la dispoziția On. noștri mușterii. După fiecare tragere executată se vor trimite celor interesați listele oficioase de tragere. **Numerii de noroc de mai sus se capătă exclusiv numai la**

(132) 3—4

Casa de bancă Gaedicke, Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 11.